

VIERDE HOOFDSTUK.

De tweede dag in Antwerpen.

De Dierentuin. — Op de Gemeenteplaats. — Door 't Park. — De Nationale bank. —
Het Gerechtshof. — Het Museum. — Het Handelsinstituut. — De Schelde vrij.

Den volgenden morgen moest de heer Franken eenige uren naar zijn bureel om eene dringende zaak af te handelen. De jongens brachten den voormiddag in den *Dierentuin* door en ge kunt wel begrijpen, dat ze er zich niet verveelden. Duizende dieren van allerlei soort zijn er te zien. Hoe vermaakten onze vriendjes zich bij de apen, die zoo grappig springen en klauteren, nootjes vangen en kraken, en u doen lachen door al hunne poetsen! De knapen zagen arenden, gieren, struisvogels en andere vogels, groote en kleine, eenvoudige en prachtige. Vol bewondering bekeken ze de leeuwen, de tijgers, de wolven, de zeeleeuwen, de buffels, de giraffen, de olifanten en de overige sterke dieren. En dan de antilopen, de lama's,

de herten, de wilde geiten, de springbokken! Maar we kunnen hier al de bewoners van Antwerpen's dierentuin niet opnoemen. Sommige dieren verblijven in sierlijke gebouwen, als in den Egyptischen tempel, het Paleis der Leeuwen, dat der Antilopen en dat der Vogelen. Het nette Melkhuis trok niet minder de aandacht onzer gasten. Willem, Arthur en Alfred wandelden door den heerlijken tuin met zijn schat van boomen, planten en bloemen en de wel onderhouden grasperken. Ze poosden bij de vijvers, waarin allerlei watervogels zwommen en plonsden. De dierentuin bezit ook beeldhouwwerken; vooral de groepen „Een Indiaan en zijn paard door jaguars aangevallen” en „De Indiaansche jager” vonden onze vriendjes zeer schoon.

Willem en Arthur waren dikwijls in den dierentuin geweest, maar toch genoten ze nog evenveel als hun Brusselsch neefje.

's Namiddags ging vader weer mee. Het viertal wilde nu eens langs het Zuiderkwartier der stad wandelen. Eerst stonden onze vrienden op de Gemeenteplaats stil.

„Daar is mijne school”, zei Willem fier, het Athenæum aanduidende.

De Gemeenteplaats prijkt met vier beelden. 't Eerst bleven de wandelaars bij 't standbeeld van *Antoon van Dijck* staan.

„Van Dijck is een Antwerpsch schilder, wiens roem overal verbreid is,” zei vader. „Hij was een leerling van Rubens. Hij muntte vooral uit als portretschilder. Koning Karel I van Engeland sloeg hem ridder en stelde hem tot hofschilder aan. In ons museum zullen we stukken van Van Dijck zien, alsook verder op onze reis. Over Van Dijck zijn talrijke legenden in omloop. Zoo verhaalt men, dat hij eens een bezoek bracht aan den beroemden, Hollandschen portretschilder Frans Hals. Deze kende zijn Antwerpschen beroepsgenoot niet en zag hem voor een edelman aan, die begeerde „geconterfeid” te worden. Van Dijck hield zich dan ook zoo en liet zijn afbeeldsel maken. Maar daarna zette hij zich voor den ezel en schilderde Frans Hals uit. Toen de Hollandsche kunstenaar het doek zag, riep hij vol bewondering uit: „Gij moet Van Dijck zijn!” 1)

1) Zie nog over Van Dijck, te Kortrijk, (2e deeltje).

„Daar verrijst het beeld van een anderen, beroemden schilder,” vervolgde de koopman.

„Jordaens,” lazen de jongens op 't voetstuk.

„Jordaens was een tijdgenoot van Rubens, en was bij denzelfden meester Van Noort in de leer. Toen Rubens stierf, noemde men Jordaens de beste schilder. In het museum zullen we eenige tafereelen van hem zien.” Het derde beeld op de Gemeenteplaats is eene herinnering aan de *Fransche Furie*. In 1583 wilde de Fransche hertog d'Alençon zich van Antwerpen

meester maken. Maar zijne soldaten werden door de verontwaardigde burgers gedood of buiten gedreven. Onder de Antwerpenaars onderscheidde zich vooral bakker Temmerman, die half naakt uit zijne werkplaats snelde, gewapend met eene ovenschop, een Fransch officier neersloeg, diens kling nam en zijn paard besteeg, waarna hij verder 't voorbeeld gaf van moed en dapperheid. Die bakker is op een der zijkanten van 't monument afgebeeld.

„'t Vierde gedenkteeken is opgericht ter eere van Burgemeester *Leopold de Wael*,” hernam de heer Franken.

Van de Gemeenteplaats wandelden onze vrienden de Kunstlei op. Eerst bekeken ze de *Vlaamsche Opera*, een prachtig gebouw. Een kwartier nadien waren ze in het Park, slenterden langs de paden, trokken over de hooge brug en bleven staan voor de beelden van den schilder *Massijs* 1) de dichters *Frans de Cort* en *Jan Van Beers*, voor 't gedenkteeken van schepen *Allewaert*, voor 't beeld van burgemeester *Loos*, en dat van den schilder *Teniers*. Daarna werd de *Nationale Bank* en het ruit-

1) Zie bl. 14.

standbeeld van *Leopold I* bezichtigd. Weinigen tijd later bevonden de onvermoeibare reizigers zich voor het *Gerechtshof*.

„Wij hebben niet zoo'n schoon justitiepaleis als gij, Brusselaar,” zei vader tot Alfred. „Maar 't onze is toch ook ruim, en dat is noodig, want er worden hier veel zaken afgehandeld. Er bestaan in ons land, zooals ge weet, verschillende soorten van rechtbanken: 219 vredegerichten voor de eenvoudigste zaken, een vijf en twintigtal rechtbanken van eersten aanleg voor belangrijkere zaken en overtredingen; 3 beroepshoven (te Brussel, te Gent en te Luik), waar sommige zaken van de lagere rechtbanken nog eens onderzocht worden; 9 hoven van Assisen (in de hoofdplaats van elke provincie) 1) voor euvel daden of drukpers-overtredingen; 14 handelsrechtbanken voor handelszaken; goede mannen-raden voor de werkgeschillen tusschen bazen en werklieden; tuchtraden voor de overtredingen of misdaden door soldaten en lagere officieren gepleegd; de vervolgte hogere officieren verschijnen voor het krijgshof te Brussel, dat tevens als beroepshof voor de krijgsraden dient; de hoogste rechtbank eindelijk is het Hof van verbreking te Brussel, waarvoor al de vonnissen, door de andere rechtbanken uitgesproken, nog eens gebracht kunnen worden. In ons Gerechtshof zetelen verscheidene rechtbanken,” vervolgde de heer Franken, „het vredegerecht, de rechtbank van eersten aanleg, vier malen 's jaars het Assisenhof, de krijgsraad en de tuchtraad. De handelsrechtbank is in de Beurs gevestigd. De rechtbanken straffen met boete, gevangenis, dwangarbeid en dood, ofschoon sedert 1863 de doodstraf regelmatig in levenslangen dwangarbeid veranderd wordt. Kinderen, die voor erge feiten veroordeeld zijn, worden tot hun 21ste jaar in weldadigheidsscholen opgesloten, te Ruiselede, Beernem (West-Vl.), te Rekheim in Limburg, te Moll in onze provincie en te Namen of te St. Hubert. Voor landloopers zonder middelen van bestaan zijn er koloniën te Hoogstraten, Wortel en Merxplas, 2) en een werkhuis te Brugge.

Maar we willen onzen tocht vervolgen en van vroolijker dingen hooren,”

1) Niet te Hasselt maar te Tongeren voor Limburg.

2) Zie verder hoofdstuk.

ging de koopman voort. „We zijn hier in 't Zuid-kwartier. Toen een veertigtal jaren geleden dit Gerechtshof gebouwd werd, stond het tamelijk ver van de stad, die toen nauw en bekrompen was. En nu is deze gansche wijk bewoond. Antwerpen heeft zich inderdaad snel uitgebreid. En weer is de stad te klein: wallen en poorten moeten verdwijnen, opdat onze gemeente zou kunnen vergroot worden, want thans zit de bevolking te veel opeengehoopt.”

Hoekje uit 't oude Antwerpen. (Vleeschhuis.)

De heer Franken geleidde dan de jongens naar het *Museum van schoone kunsten*, een prachtig gebouw, met heerlijke schatten gevuld: de schilderijen en beeldhouwwerken van beoemde meesters. Het viertal vertoefde daar lang en geen wonder: de zalen volgen elkan- der op en overal zijn de muren bedekt met heerlijke tafereelen. Sommige schilderijen vooral maakten op onze jongens een diepen indruk.

„Een museum moet men dikwijls bezoeken, om 't schoone te leeren genieten,” zei vader.

„Ge zijt daar allen voor in de

gelegenheid; Alfred in de museums van Brussel en Willem en Arthur hier.”

Bij het museum staat het *Hooger Handelsinstituut*.

„Dat is eene school voor de vorming van bekwame kooplieden en handelsagenten,” vertelde de heer Franken. „Men onderwijst er de geschiedenis van handel en nijverheid, de aardrijkskunde, het handelsrecht, het zeerecht, de staathuishoudkunde, de wetten over de tolrechten, de inrichting der scheepvaart, enz. alle kennissen waarvan een bekwaam handelaar op de hoogte zijn moet. Verder leeren de jongelingen boek-

houden, Nederlandsch, Fransch, Duitsch, Engelsch, Spaansch, Italiaansch, Russisch. Ook kunnen ze er voor consulaire betrekkingen studeeren. Niet alleen Belgen, maar eveneens Duitschers, Russen, Boelgaren e. a. volgen de leergangen. Gindsch gebouw is het *Handelsmuseum*."

Op den terugweg werd 't gedenkteeken van de „*Vrijmaking der Schelde*” bekeken.

„Na de omwenteling van 1830 werd ons land van Holland gescheiden,” zei vader. „In 1839 werd tusschen beide rijken een *tractaat* gesloten, dat o. a. een schadelijk artikel bevatte. Elk schip dat onze stroom opvoer, moest aan de Hollanders tol betalen. Deze bepaling was zeer nadeelig voor onzen handel. De vaartuigen legden liever in andere havens aan, waar geen schatting geheven werd. Daarom betaalde ons staatsbestuur de tol. Doch in 1863 werd deze afgekocht voor 13.328.000 frank.

Toen was de Schelde vrij! Ter gedachtenis aan dit heuglijk en betekenisvolle feit, is dit monument opgericht; thuis zal ik u wat meer over onzen stroom vertellen.”

OP REIS DOOR BELGIË

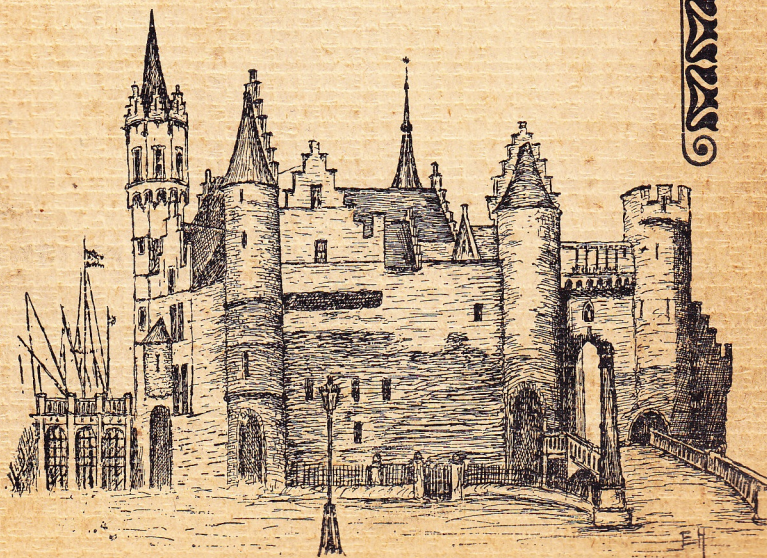
AARDRIJKSKUNDIG LEESBOEK

DOOR

A. HANS.

EERSTE DEELTJE.

ANTWERPEN. DE KEMPEN. DE BENEDENSCHELDE.
DE RUPELSTREEK.

OP REIS DOOR BELGIË

Aardrijkskundig Leesboek.

DOOR

A. HANS.

EERSTE DEELTJE.

Antwerpen — De Kempen — De beneden Schelde —
De Rupelstreek.

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
- - - ANTWERPEN - - -